

1. számú melléklet a 475/2019 iktatószámú levélhez

Kutatóintézeti észrevételek

az EL-1621-036/2019 iktatószámon érkezett

számvevőszéki jelentéstervezetben foglalt megállapításokra és következtetésekre

Számvevőszéki Jelentéstervezet összegző megállapításai és következtetései

Az MTA Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet vagyongazdálkodására vonatkozó alapvető szabályozása a 2016-2018. években nem volt szabályszerű.

A Kutatóintézet belső szabályozási rendszerének kialakítása nem volt szabályszerű 2016-2018-ban, mivel az Áht. 10.§ (5) bekezdésében rögzítettek ellenére a szervezetét, feladatai ellátásának részletes belső rendjét és módját szervezeti és működési szabályzatban nem állapították meg.

A Kutatóintézet gazdálkodására vonatkozó szabályozás 2016. január 1. és 2016. március 30. között nem felelt meg az előírásoknak, mivel a Számv.tv. 14.§ (3) bekezdése és az Áhsz. 50.§ (1) bekezdése ellenére nem rendelkezett számviteli politikával. A Kutatóintézet 2016. március 31. és 2018. március 29 között Számviteli politikájában a Számv.tv. 14.§ (4) bekezdésében előírtak ellenére nem rögzítette azokat a jellemző szabályokat, előírásokat, módszereket, amelyekkel meghatározza, hogy mit tekint a számviteli elszámolás, az értékelés szempontjából kivételes nagyságú vagy előfordulású bevételnek, költségnek, ráfordításnak. A Számviteli politika tartalma 2018. március 30-tól összhangban állt a jogszabályi előírásokkal.

A Kutatóintézet Leltározási szabályzata az Áhsz. 22.§ (2) bekezdés b) pontjában foglaltakkal ellentétben nem határozta meg a használt, de a mérlegben nem szereplő immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek leltározásának módját az ellenőrzött időszakban.

Az ÁSZ ellenőrzése az alapvető szabályozási hiányosságok miatt nem igazolta vissza a Kutatóintézet igazgatójának a 2016-2018. évekre vonatkozóan a belső kontrollrendszer kialakításáról, szabályszerű, eredményes, gazdaságos és hatékony működéséről a Bkr. előírása szerint tett vezetői nyilatkozataiban foglaltakat.

Az MTA Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet vagyongazdálkodása a 2016-2018. években nem volt szabályszerű.

A Kutatóintézet a 2016-2018. években az éves költségvetési beszámolók mérlegtételeit a Számv.tv. 69.§ (1) bekezdésében foglaltak és az Áhsz. 22.§ (1) bekezdése előírásainak ellenére – a mérleg fordulónapján meglévő eszközöket és forrásokat mennyiségben és értékben tételesen, ellenőrizhető módon tartalmazó – leltárral nem támasztotta alá, mivel az immateriális javak és tárgyi eszközök tételes leltárait nem állította össze.

**Részletes kutatóintézeti észrevételek
a fenti számvevőszéki megállapításokra és következtetésekre**

1. *A Kutatóintézet belső szabályozási rendszerének kialakítása nem volt szabályszerű 2016-2018-ban, mivel az Áht. 10. § (5) bekezdésében rögzítettek ellenére a szervezetét, feladatai ellátásának részletes belső rendjét és módját szervezeti és működési szabályzatban nem állapították meg.*

Kutatóintézeti észrevételek:

Kutatóintézetünknek a vizsgált időszakban nem volt a fenntartó által jóváhagyott szervezeti és működési szabályzata. Többször történt erről egyeztetés az MTA-val mint fenntartóval, de a végleges szövegről nem történt megállapodás. Ezzel szemben mindig rendelkezünk – így ebben az időszakban is – a felügyeleti szervhez benyújtott, jóváhagyásra váró SzMSz-szel, és a felügyeleti szerv jóváhagyásával ezekben az időszakokban az ezen szabályzatban foglaltak szerint működünk.

A fenntartói fórumok által még véglegesen jóvá nem hagyott szabályzat rendelkezései a gyakorlatban belső alkalmazásra kerültek (ezeket az SzMSz-eket az ellenőrzéshez rendelkezésre bocsátottuk), valamint a hatályos jogszabályok és az alább felsorolt intézeti szabályzatok voltak hatályba léptetve és alkalmazva.

Kutatóintézetünk az ellenőrzés szempontjából releváns időszakban köztestületi költségvetési szervként végezte tevékenységét, így működésére és gazdálkodására jogszabályok sorozatának hatálya terjedt ki, amely jogszabályok nem csak gazdálkodási keretszabályokat és tételes előírásokat rendeltek alkalmazni, de további szabályzatok elkészítését és alkalmazását is előírták, amelyek elkészültek, hatályba léptetésre és alkalmazásra kerültek.

Ilyen szabályzatok például az alábbiak:

Számviteli törvény rendelkezései alapján:

- Számviteli politika
- Eszközök és források leltárkészítési és leltározási szabályzata
- Eszközök és források értékelési szabályzata
- Önköltség-számítási szabályzat
- Pénzkezelési szabályzat
- Számlarend
- Bizonylati rend

Államháztartási törvény rendelkezései alapján:

- Szervezeti egységek ügyrendje

Államháztartási törvény végrehajtási rendeletének rendelkezései alapján:

- Gazdálkodási szabályzat
- Beszerzési szabályzat
- Kiküldetési szabályzat
- Reprerentációs kiadások szabályzata

Államháztartási törvény végrehajtási rendelet és 2011. évi CXII. törvény előírásai alapján:

- Adatkezelés és közérdekű adatok nyilvánosságának rendje

Közbeszerzési törvény alapján:

- Közbeszerzési szabályzat

Közalkalmazotti törvény és végrehajtási rendelete alapján:

- Közalkalmazotti szabályzat
- Minősítési szabályzat

370/2011. a belső kontrollrendszeréről és a belső ellenőrzésről szóló Korm. rendelet alapján:

- Szervezeti integritást sértő események kezelési rendje
- Belső ellenőrzési kézikönyv

Tűzvédelmi tv. és 30/1996. BM rendelet alapján:

- Tűzvédelmi szabályzat

1995. évi LXVI. törvény alapján:

- Iratkezelési szabályzat

Munkavédelmi törvény előírásai alapján:

- Munkavédelmi szabályzat

Esélyegyenlőségi törvény alapján:

- Esélyegyenlőségi Terv

Egyéb szabályzatok

- Bélyegzők használati és nyilvántartási szabályzata
- Informatikai biztonsági szabályzat

A felsorolás nem teljeskörű, de ezen felsorolásból is kitűnik, hogy az SZMSZ mellett sok jogszabály és belső szabályzat is rendelkezett még arról, hogy a költségvetési szerv hogyan működjön, hogyan gazdálkodjon a vagyonelemeivel.

Önmagában tehát abból a tényből, hogy a vizsgálat alá vont évek alatt volt olyan időszak, amikor a Kutatóintézet nem rendelkezett olyan megújított SzMSz-el, amely a soklépcsős fenntartói jóváhagyási folyamat minden lépcsőjén áthaladt volna, nem következik az, hogy szabályozatlan volt az intézeti működés.

E szabályzatok jelentős részét a Számvevőszék az ellenőrzés során nem vizsgálta.

Eltúlzott megállapításnak tartjuk a Kutatóintézet szabályozási rendszerének kialakítására vonatkozó sommás elmarasztaló megállapítást.

Kérjük, szíveskedjenek a Jelentéstervezet fenti megállapítását pontosítani.

Tájékoztatásul írjuk, hogy a Kutatóintézet SZMSZ-e 2019-ben megújításra került, az SZMSZ Kutatóintézetünkben véglegesített dokumentumát az adatszolgáltatás keretében július hónapban a számvevőszéki ellenőrzés rendelkezésére bocsátottuk. Időközben a fenntartóhoz a tervezetet jóváhagyásra benyújtottuk, a jóváhagyás megtörtént, az új SZMSZ hatályban van, a dokumentumot jelen észrevételhez csatoljuk.

Észrevételhez csatolt dokumentum: Rényi Intézet, 2019. évi Szervezeti és Működési Szabályzat
(1 pld., 54 oldal)

A fentiek alapján kérjük, a Jelentéstervezet 14. oldalán a javasolt igazgatói intézkedési feladatok közül az SZMSZ elkészítésére vonatkozó javaslatot törölni szíveskedjenek, hiszen a javaslattal elérni kívánt cél már megvalósult.

- 2. A Kutatóintézet gazdálkodására vonatkozó szabályozás 2016. január 1. és 2016. március 30. között nem felelt meg az előírásoknak, mivel a Számv.tv. 14.§ (3) bekezdése és az Áhsz. 50.§ (1) bekezdése ellenére nem rendelkezett számviteli politikával.*

Kutatóintézeti észrevételek:

Kutatóintézetünk csaknem két évtizede folyamatosan rendelkezik Számviteli Politikával, így természetesen a 2016-os, a 2017-es és a 2018-as költségvetési években is rendelkezett Számviteli Politikával.

A Számviteli Politika megújított szövegtartalommal 2016. március 31-én lépett hatályba, de természetesen előtte is volt hatályos Számviteli Politikánk, nevezetesen a 2014. március 31-től

hatályos, 2015. január 6-án módosított szabályzat. Ezen dokumentumokból a 2015-ös módosítás is becsatolásra került, de a 2014. évi Számviteli Politika nem, így ezt jelen észrevételekhez csatoljuk.

Tekintettel arra, hogy a Számviteli Politika ellenőrzésére 4 db dokumentumot (szabályzatot) bocsátottunk rendelkezésre (2015-ös, 2016-os, 2017-es és 2018-as szabályozásokat) és a beküldött 2015. évi Számviteli Politika módosítás két ponton is egyértelműen utal arra, hogy egy hatályos szabályzat módosítása, ezért úgy gondoljuk, vélelmezhető volt, hogy 2016.01.01-től 2016.03.31. közötti időszakban is rendelkezünk hatályos Számviteli Politikával, melynek dokumentumát csatoljuk.

A fentiek alapján kérjük, a Jelentéstervezet azon megállapítását, miszerint Kutatóintézetünk a fenti 3 hónapos időszakban „nem rendelkezett számviteli politikával”, törölni szíveskedjenek.

Észrevételhez csatolt dokumentum: Rényi Intézet, 2014. évi Számviteli Politika (1 pld., 28 oldal)

3. *A Kutatóintézet 2016. március 31. és 2018. március 29. között Számviteli politikájában a Számv.tv. 14.§ (4) bekezdésében előírtak ellenére nem rögzítette azokat a jellemző szabályokat, előírásokat, módszereket, amelyekkel meghatározza, hogy mit tekint a számviteli elszámolás, az értékelés szempontjából kivételes nagyságú vagy előfordulású bevételnek, költségnek, ráfordításnak.*

Kutatóintézeti észrevételek:

A hivatkozott jogszabályhely írja elő, hogy a Számviteli Politikában kell rögzíteni azt, mit tekint az Intézmény a számviteli elszámolás és értékelés szempontjából lényegesnek, jelentősnek, nem lényegesnek, nem jelentősnek, valamint mit tekint kivételes nagyságú vagy előfordulású bevételnek, költségnek, ráfordításnak.

A Kutatóintézet a hivatkozott időszakban hatályos, 2016. március 31-én kiadott intézeti Számviteli Politika **12. oldalán, a 4.3. alpontban rögzítette** azokat a jellemző szabályokat, előírásokat, módszereket, amelyekkel meghatározta, hogy mit tekint az Intézet a számviteli elszámolás és értékelés szempontjából lényegesnek, jelentősnek, nem lényegesnek, nem jelentősnek, de valóban nem tért ki a 2016. évi szabályozás arra, mit tekintünk „*kivételes nagyságú*” vagy „*kivételes előfordulású*” tételnek.

A kivételes nagyságú és kivételes előfordulású tételek szabályzatban történő definiálásának hiánya azonban véleményünk szerint nem adhat elegendő alapot arra, hogy abból a kutatóintézet 3 éves vagyongazdálkodásának egészére nézve azt a következtetést vonják le, hogy a „*Kutatóintézet vagyongazdálkodására vonatkozó alapvető szabályozása a 2016-2018. években nem volt szabályszerű*”.

Álláspontunk szerint ez eltúlzott következtetés, kérjük, szíveskedjenek a következtetést módosítani.

4. *A Kutatóintézet Leltározási szabályzata az Áhsz. 22.§ (2) bekezdés b) pontjában foglaltakkal ellentétben nem határozta meg a használt, de a mérlegben nem szereplő immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek leltározásának módját az ellenőrzött időszakban.*

Kutatóintézeti észrevételek:

A hivatkozott jogszabályhely azt írja elő, hogy „*a használt, de a mérlegben értékkel nem szereplő immateriális javakat, tárgyi eszközöket, készleteket a leltározási és leltárkészítési szabályzatban meghatározott módon kell leltározni*”.

Az Áhsz. 22. § (2) bekezdés b) pontja tehát nem arról rendelkezik, hogy ezen mérlegben értékkel nem szereplő eszközökre más eszközökhöz képest eltérő leltározási módszert vagy módszereket kell kitalálni és Leltározási szabályzatban rögzíteni.

Értelmezésünk szerint nincs semmilyen jogszabályi akadálya annak, hogy ezekre az eszközökre is ugyanazon leltározási módszereket alkalmazzuk, mint a mérlegben értékkel szereplő eszközökre, hiszen fizikai-műszaki jellemzőjük alapján ezek ugyanúgy megszámlálhatóak, mérhetőek, egyeztethetőek és „rovancsolhatóak”, mint mérlegben értékkel szereplő társaik.

Ezekből következően az a tény, hogy a hivatkozott időszakban hatályos Leltározási szabályzatban ezeknek az eszközöknek a leltározására nincs külön leltározási módszer rögzítve, értelmzésünk szerint nem jogszabályellenes, és nem jelenti azt, hogy ezek az eszközök nem lettek leltározva.

Továbbá tény, hogy az ellenőrzés céljából rendelkezésre bocsátott Leltározási szabályzat több ponton is tartalmaz rendelkezéseket ezen eszközök leltározása tekintetében. Ilyen szabályozási helyek például a 9. oldal 4. bekezdése, 9. oldal utolsó bekezdése, 12. oldal 2.1. a) és b) és e) pontjai.

A fentiek alapján kérjük, szíveskedjenek a fenti megállapítást törölni vagy módosítani.

5. *Az ÁSZ ellenőrzése az alapvető szabályozási hiányosságok miatt nem igazolta vissza a Kutatóintézet igazgatójának a 2016-2018. évekre vonatkozóan a belső kontrollrendszer kialakításáról, szabályszerű, eredményes, gazdaságos és hatékony működéséről a Bkr. előírása szerint tett vezetői nyilatkozataiban foglaltakat.*

Kutatóintézeti észrevételek:

Amint azt az Önök által megküldött Jelentéstervezet is tartalmazza, a számvevőszéki ellenőrzés a „*vagyongazdálkodásra fókuszált*” (jelentéstervezet 8. oldal), és „*az ellenőrzött által rendelkezésre bocsátott dokumentumokra, adatokra alapozva*” (jelentéstervezet 10. oldal, lap alja) zajlott le.

Véleményünk szerint a vizsgált időszakban a Kutatóintézet szabályozási rendszere nem szenvedett alapvető hiányosságoktól, a feltárt esetleges pontatlanságok és tartalmi hiányosságok nem voltak olyan súlyúak, hogy a Kutatóintézet belső kontrollrendszerét, a hatékony, gazdaságos és eredményes működését akadályozták volna.

Kérjük, az észrevételeink alapján a fenti megállapításból az „*alapvető*” jelzőt törölni szíveskedjenek.

6. *A Kutatóintézet a 2016-2018. években az éves költségvetési beszámolók mérlegtételeit a Számv.tv. 69.§ (1) bekezdésében foglaltak és az Áhsz. 22.§ (1) bekezdése előírásainak ellenére – a mérleg fordulónapján meglévő eszközöket és forrásokat mennyiségben és értékben tételesen, ellenőrizhető módon tartalmazó – leltárral nem támasztotta alá, mivel az immateriális javak és tárgyi eszközök tételes leltárait nem állította össze.*

Kutatóintézeti észrevételek:

Az adatbekérés időszakában évenkénti csoportosításban elektronikus úton mindösszesen 54.647 kilobájt mennyiségű leltárdokumentációt bocsátottunk rendelkezésre.

Ezek között évenkénti csoportosításban

- az intézetvezető igazgató által évente kiadott Leltározási Utasításokat,
- a Leltározási Ütemterveket,

- a Leltározási Megbízóleveleket,
- az Ellenőrzési nyomvonal dokumentumokat,
- leltározási jegyzőkönyveket,
- pénztárvancsról készített jegyzőkönyveket záró pénztárnaplókcal,
- leltáregyeztetési listákat,
- leltár kiértékelési dokumentumokat,
- főkönyvi kivonatokat leltáregyeztetéssel,
- bankszámlaegyeztetések dokumentumait fordulónapi bankkivonatokkal,
- fordulónapi követelések és kötelezettségek egyeztető dokumentumait,
- záró vevői és szállítói analitikákat tételes, partner szerinti bontásban,
- előlegek tételes, partnerek szerinti egyeztető listáit,
- a nemzetközi támogatási programok pénzeszközeinek záró leltárát projektek/témaszámok szerinti bontásban,
- a költségek, ráfordítások, bevétele és kiadások aktív és passzív időbeli elhatárolásának leltárát tételes analitikával,
- külön-külön a nemzeti vagyon, a felhalmozott eredmény és a mérleg szerinti eredmény leltárait,
- egyes előlegekkel kapcsolatos konkrét befogadott számlákat és előlegbekérő leveleket.

A 2018-as évi beszámolóhoz tartozó leltárdokumentáció egyes elemein külön-külön gazdasági vezetői záradékot is rögzítettünk, amelyben arra is utaltunk, hogy a beszámoló mérleg hányadik sorát támasztja alá az adott dokumentum.

A rendelkezésre bocsátott fenti leltárdokumentáció elkészíthető sem lett volna, ha a nyilvántartási rendszereinkben nem végeztük volna el az évről-évre leltározási műveleteket, vagy a kimutatásokban mennyiségileg és értékkel megjelenített tételek „nem léteztek volna”, hiszen az általunk használt szoftverek nem engednek meg olyan felhasználó által történő beavatkozásokat, amelyek a gazdálkodás, a pénzforgalom és nyilvántartás logikai összefüggéseiből nem következnek. A rendszereink modulokból épülnek fel, amelyek egymással logikai rendszert alkotnak, a jogosultságok pedig a „négy szem elve” mentén több személy között vannak allokálva.

Jelen észrevételekhez - az ellenőrzés alá vont évekre visszanyúlva - további tételes leltári listákat mellékelünk, amelyek rendszereinkből bármely, már lezárt évre is előállítható.

Észrevételhez csatolt dokumentumok:

Immateriális javak tételes leltári listája 2016-2017-2018 (1-1 példány, összesen 19 oldal)

Ingtalanok tételes leltári listája 2016-2017-2018 (1-1 példány, összesen 3 oldal)

Gépek, berendezések, felszerelések tételes leltári listája 2016-2017-2018 (1-1 példány, 107 oldal)

A fentiek alapján kérjük, a fenti megállapítást törölni szíveskedjenek a jelentéstervezetből.

